

9. 9. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hudební dílo a jeho ochrana z pohledu autorského práva

V současné internetové době je problematika ochrany autorských děl stále více aktuální. V následujícím textu bych se rád zaměřil na právní úpravu ochrany hudebních děl, možnosti ochrany proti nezákonným zásahům do autorských práv hudebních umělců a aktuální vývoj ve vymáhání licenčních poplatků za rozšiřování hudebních děl v provozovnách podnikatelů.

Hudební dílo z pohledu autorského práva

Autorské dílo je definováno v §2 odst. 1 zákona č. [121/2000](#) Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o znění některých zákonů (dále jen jako „AZ“) takto: „Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.“ Dílem tedy může být s nadsázkou téměř cokoliv za splnění podmínky jedinečnosti a podmínky, že jde o výsledek tvůrčí činnosti. Předmětem ochrany jsou dle §2 odst. 3 AZ nejen dokončená díla, ale za splnění výše zmíněných podmínek požívají ochranu také jednotlivé vývojové fáze a části díla. V oblasti ochrany hudebních děl tedy půjde nejen o skladbu jako celek, ale také o vývojová stadia skladby. To mimo jiné znamená, že chráněny jsou jednotlivé zvukové stopy, které jsou obsaženy ve výsledné skladbě. Stejně tak to znamená, že je chráněn případný notový zápis.

Vznik a trvání autorského práva

Z právního pohledu je důležité stanovit okamžik vzniku práva na ochranu. Ten je zákonem stanoven na okamžik vyjádření díla v jakékoli vnímatelné podobě. Neznamena to však, že každý musí vnímat, že se jedná o autorské dílo. Příkladem může být notový zápis hudby nebo umělecké dílo vyjádřené Brailovým písmem. Tyto formy vyjádření uměleckého díla jsou vždy vnímatelné pouze pro určitý okruh osob, ovšem autorskoprávní ochrana těchto děl tímto není dotčena.

Určitým problémem v určení doby trvání a vzniku ochrany díla, který může nastat u nehmotných děl, mezi které hudební díla bezesporu patří, může být případ, kdy zanikne nosič (např. originál CD, případně PC se zvukovou stopou skladby). Jak je vyjádřeno v §9 odst. 2 AZ: „Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu“. To znamená, že stačí, aby dílo bylo vnímatelné pouze na krátkou dobu. Tato krátká doba stačí ke vzniku autorskoprávní ochrany, která pak dále trvá i po zániku této věci zpřístupňující vnímání hudebního díla.

Při určení doby trvání právní ochrany autorských práv je nutné rozdělit práva na osobnostní a

majetková. Osobnostní autorská práva, mimo jiné právo udělit souhlas se změnou díla nebo dílo sám změnit, zanikají smrtí autora. Naopak majetková práva, mimo jiné dávat souhlas s užíváním díla, trvají i po smrti, konkrétně dle §27 odst. 1 AZ pokud jde o dílo jednoho autora, trvají ještě 70 let od smrti autora. Doba se počítá od prvního dne následujícího roku od smrti autora (viz §27 odst.7. AZ)[1].

Výkon většiny majetkových práv v oblasti hudebních autorských práv je svěřen ze zákona kolektivnímu správci, kterým je zejména OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním[2].

Zpřístupnění díla veřejnosti

Dání souhlasu s užitím díla a výběr příslušných poplatků za užívání díla jsou hlavními majetkovými autorskými právy. Výjimky, kdy není třeba dávat souhlas s užitím díla, jsou stanoveny v zákoně, jedná se například o tzv. volné užití díla, kterým je například užití díla pro vlastní potřebu. Co se rozumí užitím díla, je demonstrativně stanoveno v §12 odst. 4 AZ. Rád bych se krátce zaměřil na problematiku provozování rozhlasového a televizního vysílání, jako jeden ze způsobů užití díla. Jak je uvedeno v §23 AZ: „Provozování rozhlasového či televizního vysílání díla se rozumí zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání.“. Této otázce se již věnoval nejen Ústavní soud ČR, ale také Soudní dvůr EU. Nejčastěji řešenou otázkou bylo, zda umístění zařízení schopného přijímat signál rozhlasového nebo televizního vysílání v určitých prostorech je zpřístupnění díla veřejnosti. V jednom ze známých případů [3] Soudní dvůr EU řešil, zda samo umístění televizních přijímačů na hotelových pokojích je zpřístupněním díla. Soud judikoval, že samo fyzické umístění přijímače není zpřístupněním díla, ovšem poskytnutí signálu (bez ohledu na to, zda bude klientem ubytovacího zařízení využit či nikoliv) již zpřístupněním díla je.[4] Ve stejném smyslu rozhodl i Nejvyšší soud ČR [5].

Na druhou stranu je třeba zmínit názor, který vyslovil v nedávné době Ústavní soud ČR, že „za veřejné zpřístupnění autorských práv prostřednictvím šíření rozhlasového signálu nelze pokládat situaci, kdy podnikatel sice ve své provozovně zpřístupňuje ve prospěch svých zákazníků tento signál, ale s ohledem na předmět jeho podnikání (např. prodej kol, poskytování zdravotnických služeb stomatologa) nelze předpokládat, že jeho klienti věnují šířenému signálu skutečnou pozornost a že šíření tohoto signálu má pozitivní vliv na výdělek podnikatele“.[6] To znamená, že podnikatelé, jejichž předmět podnikání žádným způsobem nesouvisí s rozhlasovou (hudební) ani televizní produkcí, a kde se předpokládá, že klienti nevěnují této případné produkci větší pozornost, nemusí uzavírat licenční smlouvu s kolektivními správci autorských práv a nehrozí jim, že budou muset hradit dvojnásobek obvyklé ceny za poskytnutí licence, což předepisuje zákon v případech, kdy provozovatel zpřístupní dílo, aniž by disponoval potřebnou licenci.[7]

Internetové „pirátství“

V současné době je každodenním problémem nelegální stahování hudebních děl na internetu. Mnohdy se setkáváme s nelegálním zpřístupněním děl ve velmi krátké době po uvedení na trh, což samozřejmě přináší obrovské ztráty zejména pro umělce a vydavatele. Osoba, která si nelegálně zpřístupněné dílo sama stáhne pro vlastní potřebu a dále ho nijak nešíří, naplní znaky volného užití díla a nemůže být postihnuta. Jinak je to s osobami, které díla na internet umísťují. Důležité je připomenout, že tzv. sdílení peer to peer (P2P) je z pohledu autorského zákona bráno jako šíření díla, které zároveň naplňuje znaky rozmnožování díla dle §12 a 13 AZ.

Ochrana autorských práv

Možnosti obrany proti nezákonným zásahům do autorských práv jsou uvedeny v §40 AZ. Patří mezi

ně zejména určení autorství, zákaz ohrožení práva autora (např. zákaz neoprávněné výroby, dovozu, sdělování veřejnosti). Autor má také nárok na sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití (např. původ a cena neoprávněné rozmnoženiny) a případně také na zákaz neoprávněně poskytované služby. Dále se autor díla může domáhat odstranění následků zásahu do práva a poskytnutí zadostiučinění za majetkovou újmu (omluva, peníze). Pokud by nezákonné jednání dosáhlo rozsahu nikoliv nepatrného, pak osobě, která se takového nezákonného jednání dopustí, hrozí stíhání za trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle §270, zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, za který hrozí trest odnětí svobody na 2 roky.

Závěr

Autorské právo je v poslední době vystaveno velkému tlaku, který je způsobem rostoucím nelegálním zpřístupňováním nejen hudebních děl na internetu. Bohužel se v současné době nedaří účinně bojovat s internetovou kriminalitou. Je to z velké části dáno dynamikou a rychlostí internetového prostředí, kde není možné účinně odstraňovat nelegálně zveřejněná díla a trestat „piráty“. Společnost zřejmě potřebuje zásadní vývoj v přístupu k ochraně autorských práv, přičemž je třeba se pokusit nastavit vyváženě vztah mezi autory a veřejností. Pokud se to nepodaří, může nastat situace, kdy autoři nebudou schopni z ekonomických důvodů produkovat kvalitní díla, ať už hudební nebo jakákoliv jiná.

Jan Urban,

student 5. ročníku Právnické fakulty Univerzity Karlovy

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Více viz §27 odst. 2-6 AZ.

[2] Srov. §96 AZ.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 12. 2006 ve věci Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA, č. C-306/05.

[4] Ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

[5] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2277/2007.

[6] Viz náleží ÚS z 15. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 3076/13.

[7] Viz §40 odst. 4 AZ.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)